

najti okolo 4000 (?) pesem. Naj častiti loški kaplan g. Jakob Korošak in velečastiti gosp. dekan dr. J. Ulaga skrbita, da se po Virkovi smrti ne raztepejo. Če ni rajni odločil, kaj se ima po smrti z njegovo literarno zapuščino storiti, naj „Slov. Matica“ skrbí, da pride v njeno lastnino. Več njegovih pesem so slovenski skladatelji z napevi oskrbeli. Gotovo med velikim številom Virkovih pesem se bode še marsikatera našla, ki bode okrasila vrt slovenske poezije. — Rajni se je pri božjem opraviilu na božič prehladil in umrl na pljučnici. Prijatelji zgubijo dobro dušo, duhovni tovariši ljubeznivega soseda, fara skrbnega duhovskega očeta.“

Slovstvene stvari.

* *Jezičnik*. Spisal J. Marn. V Ljubljani 1879. Natisnil in založil Rudolf Milic.

Radostni pozdravljamo predragega nam znanca „Jezičnika“, ki stopi v tej knjižici uže 17. pot pred slovanski svet in nam v živ spomin kliče rodoljube, ki so kot navdušeni s novi matere Slovenije obdelavali slovstvo domače ob času, ko je treba bilo, njemu še ledino orati. Če se radujemo dandanes vsestranskega in plodnega gibanja na slovstvenem in političnem polju in nas zaradi tega nekako „pisano gledajo protivaiki“, ne smemo zabiti mož, ki so seme sejali, iz katerega je v malo letih izrastle sad, s katerim se smemo ponášati temveč, ker to, kar je Slovenec na slovstvenem polju dovršil, je dovršil iz lastne moči, premagavši mnogostranske zapreke, ki so se mu stavile od desne in leve. Velečastitemu prof. Marnu gre tedaj živa zahvala, da nam poredoma pred oči stavi nekdanje misijonarje naše svete narodne stvari in nam kaže, kaj je ta, kaj uni, ki uže dalj ali manj časa počiva v grobu, storil na slovstvenem polju. In tako bo dobro došel zopet ta novi „Jezičnik“ ne le domačinom, temuč tudi drugim našim slovanskim bratom, ker nahajajo v njem gradiva za spisovanje literature slovenske. — V „Jezičniku“, ki kot 17. knjiga zdaj pred nam leži, je bolj ali manj obširno opisano delovanje 7 rodoljubov, in ti so: Jurij Kobe, Jurij Varl, Anton Žakelj (Ledinski), Anton Oliban, Andrej Likar, Franc Jeriša in dr. Leon Vončina. — Kar je velečenjeni naš „Učit. Tovariš“ donášal v svojih listih celo preteklo leto, je skupaj v tej knjižici na svitlo prinesel „Jezičnik“, katerega toplo priporočajo slovanskemu občinstvu. Cena mu je 60 kr. in razen 1. „Jezičnika“ se dobivajo vsi naslednji v nekaterih zvezkih v „katoliški bukvarnici“ v Ljubljani.

* *Zvon*, leposloven list, izhaja na Dunaji po dvakrat na mesec na celi pol. Izdaje in ureduje ga Jos. Stritar. Naročnina mu je za vse leto 4 gold. in za pol leta 2 gold. Naslov: „Redaction des „Zvon“ Wien, VIII. Lange Gasse 44“.

* *Preširenklänge von Eduard Samhaber*. — Tako se zove knjiga, ki v elegantni obliki pride koncem prihodnjega meseca na svitlo. Naj so jej te vrstice napovednice.

Herder bil je prvi med nemškimi klasiki, ki je nemško literaturo s tem obogateti želel, da je v njo krasne cvetke iz literarnega vrta tujih narodov presejeval. Prvi nemški klasik Götthe je tako navdušen bil od srbske narodne balade „Asan-Aganica“ (se ve da v prevodu), da jo je v nemški obliki „Klagegesang von den edlen Frauen des Asan-Aga“ na svitlo dal ter tako svojim rojakom pokazati hotel, kako lepa da je srbska narodna poezija. In prvak nemškega jezikoslovstva J. Grim, v istini objektivni mož, je o slavjanskih narodnih pesmih sodil tako le: „Evropa bi ostrmela nad

njih krasoto, ako bi jih poznala“. — Vsi ti veliki možje so bili podobni marljivi bučeli, ki neumorno išče sladkega medu po krasnih cvetkah, naj uže rastejo v tem ali v unem vrtu. Le po duhu predstavljati krasne poezije družih narodov, bilo je njihovo vodilo, češ, da „črka mori, duh pa oživlja“. Če se od besede do besede pesem prestavlja, je navadno vse le bolj leseno, okorno, kajti prestava ostane le prestava, vsaj „črka mori“. Če se pa samo ideja vzame iz pesmi in jej dá nova obleka, duhu jezika primerjena, potem pesem na videz postane nova pesem, a vendar je le oblika, to je, obleka nova, duh njen pa nespremenjen: „duh oživlja“.

Na ta način bode Preširen v novi nemški obleki na svitlo prišel. Želeli smo namreč tudi mi, da bi se kak izvrsten Nemeec, kak Herder, sedanjega časa tudi na naše slovstvo ozrl, ter tako tudi narodu nemškemu pokazal cvetje našega slovstva. In res, dobili smo ga. Gosp. Eduard Samhaber, profesor nemščine na naši pripravnici, iz Kremšmüstra domá, je prišel lanske šolsko leto iz gornjega Avstrijskega v Ljubljano in ko se je zelo zanimival za naše slovstvo. Prestavili smo mu vsega Preširna in mu šli, kolikor je bilo mogoče, na roko, on pa je ideje iz njegovih pesmi jemal ter v novi poetični obliki prelepo predelal, poleg tega pa je tudi v prav pojudni, gladki in prijetni prozi življenje njegovo narisal. Uvod temu delu je izvirna dolga pesem: „An Preširen“, potem pa v 8 podobah kaže slavnega našega pesnika.

To za sedaj; ko bode tisek knjižice „Preširenklänge“ dovršen, povemo kaj več. M. L.

* *Ein versenktes Eden*. Romantische Erzählung aus Adelsberg von L. Wasserburger. Wien, Verlag von Carl Konegen.

Tako je ime jako lični novi nemški knjižici, ki je ravnokar na Dunaji na svitlo prišla in kateri predmet je romantična povest, vzeta iz prikazen v naši jami Postojnski „podzemeljskem raji“; od tod ime „Versenktes Eden“. Krajska d-ž-la čedalje bolj slovi po tujih pisateljih. Baumbach je s svojim „Zlatorog“ prvi prišel z enako stroko, al po naših mislih je Wasserbergerjeva povest zato bolj zanimiva, ker se dejanje njeno vrši v postojnski jami, po vsem svetu znani, in pisatelj z izvrstnim peresom odkriva stvari, ki si jih le živa fantazija umišljati more. Namen „Novicam“ ne more biti, da bi se na drobno spuščale v pretres te povesti, ki jo bode vsak, ki je nemščine zmožen, radostno čital; to pa moramo dostaviti, da njen pisatelj ni zašel na tisto nepošteno pot, ki jo hodijo le preradi Nemci, ko slavo pojoč naši deželi, grdiijo naš narod slovanski. Zato pisatelj zasluži hvalo tudi v tem oziru, in zato jo priporočamo našim domorodcem in domorodkinjam s polnim prepričanjem, da se ne bodo kesali, če si omislijo knjižico, ki je na Dunaji v knjigarni Karola Konegen-a na svitlo prišla.

Naj pri tej priliki omenim tudi časnik „Der Tourist, Organ für Touristik, Alpen und Naturkunde, herausgegeben von W. Jäger in Wien.“ Hribolazcem in naravoslovcem je ta časnik zelo priljubljen; cena za celo leto mu je 5 gold. P. pl. R.

Mnogovrstne novice.

* *Dunajsko mesto* nima nič manj kot 8 milijonov zaostalih dolgov na davkih. V finančnem ministerstvu so zaradi tega zelo potrli, da je stolno mesto Avstrije na davkih toliko zaostalo. Ugibuje se, zakaj to?

* *Številjenje ljudstva v Bosni in Hercegovini* je vse drugačno število pokazalo, kakor se je dozdaj mislilo. V Bosni in Hercegovini skupaj je komaj 800.000 ljudi,

„ponosno“ Sarajevo nima ne 60 ne 50.000 prebivalcev, ampak le 28.000.

* *Stanje turške armade.* „Pol. Corr.“ piše o njem tako-le: Turške vojske, katera je sicer bila hrabra, zdaj človek skoro ne more več spoznati. Beračenje ne smatrajo vojaci več za sramoto. O belem dnevu je videti v Carigradu, kako vojaci na oglih stojé, ter mimogrede prosijo milodarov. Ti reveži so zadovoljni tudi z najmanjšim darom, ki se jim dá. Drugače je pa med njimi ponos. Če srečajo kacega, le na pol pošteno oblečenega človeka, prosijo ga, da jim dá nekoliko grošev „za duhan (tobak)“, če pa zapazijo kacega kmeta, plačejo čez-nj in ga vsega oropajo. Krivo tega stanja je to, da vojaci uže kakih 40 mesecev niso dobili plače.

Naši dopisi.

Iz Rusije 3. jan. — 7. * — Te dni smo imeli nov dokaz, kako puste so čenče o „ruski zaostalosti“, o „pomanjkanji civilizacije v Rusiji“ itd. bodi si, da to čenčajo inorodci ali pa „civilizirani miši“. V Moskvi se je osnovalo novo „Obščestvo ljubiteljev duhovnago penjija“. To društvo je dalo 28. decembra svoj prvi duhovni koncert v velikanski dvorani „maneža“. Dvorana je bila polna raznega občinstva od najviših stanov do prostega naroda, kateri je plačal za sedež samo po 30 kopejek. Vseh dragih in 30kopejčenih biletov skupaj se je prodalo 10.848, tedaj skoraj enajst tisoč poslušalcev je bilo v koncertu v „divji“ Moskvi! Soglasno s takim gromadnim številom poslušalcev bil je tudi dohodek koncerta obilen; znesel je 8692 rubljev. Koncert se je po občem priznanju izvršil izvrstno in vtisk, ki ga je naredil s strojnimi petjem kor, obstoječ iz 700 pevcev, bil je res grandiozen. Mojster, ki je v nekoliko mesecih vstvaril velikanski kor s sedemsto pevci ter mu vdahnil edinost in umetnijo, se imenuje Nikolaj Aleksandrovič Smirnov. Peli so pesmi raznih kompozicij, posebno visokoumetne in kompozicije „Čertog Tvoj“ Bortnjanskega, „Slavoslovije velikoje“ Vedelja, „Oče naš“ Sartova, „V Čormnjem more“, „V molitvah neuspajajoščago“ in „Preslavnaja“ Turčanjina. — Cilj imenovanega društva je, ob nedeljah in praznikih dajati duhovne koncerte in tako narod, namesti da zahaja v gostilnice, vabiti k blagimi zabavam.

Iz Pazna 7. jan. (Zahvala.) Častiti gospod o. Hugo Novljan, katehet ljudske šole v Paznu, je izročil odboru za stradajoče v Istri sledeče, po čestitem g. Jak. Dolencu, vikarju stolne cerkve v Ljubljani, nabrane svote: 5, 12, 20, 15, 32 in 45 gold. 50 kr. Isto tako je imenovani gospod izročil odboru po čast. gosp. fajmoštru A. Koširju v Št. Rupertu nabrane svote 10 gold. in 23 gold., dalje od častitega gosp. fajmoštra Kulovca v Št. Vidu nabranih 22 gold. in od gosp. Al. Šimeca darovane 3 gold., skupaj 187 gold. 50 kr. Častiti gosp. o. Herman Venedig, katehet in profesor na viši gimnaziji v Paznu, je izročil odboru za stradajoče po čast. gosp. o. Josipu v Ljubljani nabranih 226, 25 in 47 gold. in po častitem gosp. o. Joakimu nabranih 27 gold., skupaj 125 gold. Obema gospodoma, ki se požrtovalno trudita, da bi žalostno stanje naših gladih bratov v Istri zboljšala, isto tako vsem imenovanim gospodom v Ljubljani, ki so se potrudili, one svote nabirati, in vsem blagim darovalcem izreka odbor

za stradajoče najprišrčnejšo in toplejšo zahvalo. Bog naj jih blagoslovi in jim stoterno vse povrne!

Nek preblag gospod iz Ljubljane, kateri pa ne želi biti imenovan, je odboru poslal jako dobrodošli dar 400 kilov kisle repe in kislega zelja. Odbor se tudi temu gospodu za imenovanje dar prišrčno zahvaljuje.

V imenu odbora za stradajoče v Istri:
Berbuč, tajnik.

V Gorici 11. jan. — Hvala Bogu! Goričanje zdaj vsaj vedó, kje bodo po smrti počivali. Razmotana je štrana našega novega pokopališča. Tista namestništvna komisija, ki je 2. novembra u. l. ogledala že pripravljeni prostor za novo pokopališče, oddala je svoje menjenje in sicer — ugodno odločenemu prostoru in tistim, ki so ga ukupili. Zgubila je tedaj pravdo tista stranka naših meščanov, ki je proti novemu pokopališču agitovala. V kratkem prinese „Lisonzo“ prevod namestništveno-komisijanskega izveštja. Zdi se mi, da v vsej tej zadevi se je najbolj blamiralo — nezmotljivo „znanstvo“. Kako? — povemo drugi pot. — Mrtvaški — pokopališčni — zadevi sorodna je tista starinoslovska vest, ki gre te dni po časnikih. Pri sv. Luciji blizu Tomina so namreč izkopali neke starine, o katerih naš konservator advokat dr. P. Bizzaro trdi, da so iz tiste dōbe, ko je naš Oglej bil dospel do vrhunca svojega razcveta. Centralna komisija za ohranjanje starih spominkov na Dunaji je pripravljena, odločiti kako vsoto za izkopavanje starin pri sv. Luciji. — V Gorici imamo zdaj še drugega konservatorja. Ta je gimn. prof. H. Majonica, ki ima posebnost v Ogleji veliko opraviti. Vlada misli napraviti v Ogleji starinski muzej in je v ta namen že dvoje privatnih zbirk ukupila — grof Cassis-ovo in Monazi-ovo. Tudi tu velja: „Mortui praebent vivis et sapere et vivere“. — Zdaj vrnimo se k živim — in pa kakó živim! Naša deželica ima danes osem časopisov: slovenske 3, italijanske 4, latinskega 1. (Ta poslednji pa ni edini latinski v Avstriji, kakor je pisala unidan graška „Tagespost“, saj izbaja tudi v Poreču en latinsk list in znabiti tudi še kje drugde kateri). V kratkem pa bosta začela izhajati še dva lista — učiteljska: italijanski se bode tiskal v Gradišči, slovenski („Šola“) pa v Gorici. — Čudeže delajo se svojim listom — „Cvetje z vrtov sv. Frančiška“ — naši oo. Frančiškani. Ko sem zadnjič o tem mesečniku poročal, bilo je nad 3000 naročnikov; včerajšnja „Soča“ pa pravi, da jih je zdaj več ko 5000, ki so že plačali. „Et nunc moniti discite“ — liberalci! Zdaj veste, po kakošni hrani sega naš narod. — Na grof Chambord-ovem dvoru sta navadno po dva legitimistovska veljaka. Te dni sta prišla mejni grof Foresta in grof Dandigné; odšla sta njuna prednika g. Cazenove in grof Vipray. In tako se dvorna gospōda zmerom nekoliko vrsti. — Dne 8. t. m. je umrl v Solkanu vikarij v pokoji, blagi gosp. Val. Dolijak. H koncu misijona, ki ga je imel tam njegov brat o. Franc. Dr. J. — čegar pridigo je rajski en dan še poslušal — prejel je sv. obhajilo — za smrt. (Solkan je neka duhovska „pensionopolis“. V 7 mesecih so 3 duhovniki — pokojniki tam umrli.)

Prem 8. prosenca. — Da se tužna statistika požarov lanskega leta popolni, naj poročam ob kratkem o zadnjem enacem slučaju tukajšnjega okraja. Na sv. Štefana dan, 26. decembra u. l. bilo je, kakor po navadi, duhovno opravilo na Ostrožnem brdu (fare košanske); ravno pri vvodu pridige zakriči nekdo: „gori, gori!“ V par hipih bila je cerkev popolnoma prazna; zadnjih treh delov sv. maše vdeleževala sta se edino le gosp. duhovnik in pa suborski cerkvenik, kateri je pri maši stregel. Zapaljeno bilo je, kakor se pozitivno go-

* Prejeli smo tudi poslani nam jako zanimivi članek „o ženskih ruskih gimnazijah“. Hvala lepa! Kmalu pride v tisk. Vred.